

Nr 207

Av herr Hermansson m. fl., *angående de svenska insatserna för internationell biståndsverksamhet.*

(Lika lydande med motion nr 158 i Första kammaren)

I sitt föredrag inför FAO:s konferens i Rom hösten 1965 framhöll professor Gunnar Myrdal att vissa fakta om de underutvecklade ländernas problem numera är kända för de flesta människor i de rika länderna med normalt intresse för samhällsfrågor. Dessa är bl. a.:

att massfattigdomen i de underutvecklade länderna är nästan ofattbar; att det finns sjukdomar och analfabetism; att inkomstklyftan mellan utvecklade och underutvecklade länder inte bara är mycket vid, utan ständigt vidgas; att utvecklingstakten i de underutvecklade länderna under senare år faktiskt tenderar att minska i stället för att öka; att livsmedelsproduktionen per invånare i de underutvecklade områdena är lägre än den var före kriget; att närmare två tredjedelar av befolkningen i de underutvecklade länderna lider av hunger och/eller undernäring; att livsmedelsproduktionen inte har hållit jämna steg med befolkningsökningen i Sydamerika, Asien och Afrika under senare år; att oavsett vilka framsteg som görs för att sprida kunskapen om födelsekontroll kommer världens befolkning i alla fall att fördubblas eller mer till i slutet av detta århundrade och denna befolkningsökning förekommer huvudsakligen i de underutvecklade länderna; att följaktligen deras livsmedelstillgångar måste mycket mer än fördubblas bara för att upprätthålla deras nuvarande, mycket otillfredsställande näringsstandard; att den nuvarande livsmedelsmängden redan 1980, bara femton år från nu, måste fördubblas för att föda den växande befolkningen och åstadkomma en mycket blygsam förbättring av deras näringsnivå.

Samtidigt understrykes det allt oftare av det offentliga livets män, särskilt av politikerna, att de sociala rättviseidealerna gör det till en bindande plikt för oss att komma de underutvecklade länderna till hjälp i deras svåra situation. Det är emellertid i stor utsträckning fråga om en »söndagsreligion», som i regel inte påverkar handlingarna, särskilt inte om de skulle innebära verkliga uppoffringar. »Ingenstans i de rika länderna behandlar man hjälpen till de underutvecklade länderna som en stor social och ekonomisk fråga. Man betraktar den inte utifrån andra utgångspunkter än å ena sidan relativt obetydlig välgörenhet och å andra sidan nationella intressen. I det senare fallet handlar man antingen utifrån ett politiskt intresse för att påverka de underutvecklade ländernas utrikes- eller inrikespolitik i den ena eller andra riktningen eller utifrån ett kommersiellt intresse för att få

sin andel av den handel som uppstår genom hjälpverksamheten.» Gunnar Myrdal fortsätter:

Ingen av de rika nationerna bidrar till utvecklingen av de underutvecklade länderna med någonting ens i närheten av det som de är villiga att ge ut för viktigare nationella ändamål. Man kan jämföra med militärutgifterna. De måste nu för hela världen uppgå till betydligt över 200 miljarder dollar eller över 1 000 miljarder kr., om, vilket ur ekonomisk synvinkel är på sin plats, vi inräknar vad ekonomerna kallar potentialkostnaderna, d. v. s. inkomstbortfallet för de inkallade, för att inte tala om vilken nationalekonomisk förlust det innebär att en så stor del av den vetenskapliga och tekniska arbetskraften är bunden i improduktiva sysselsättningar. Tyvärr använder också flertalet av de underutvecklade länderna en alltför stor del av sina knappa resurser till militära ändamål. Men huvudparten av nämnda summa förbrukas av de rika länderna; deras militärutgifter är större än den sammanlagda nationalinkomsten i alla icke-kommunistiska underutvecklade länder tillsammans.

Det är tyvärr ett faktum att kapitalutflödet från de utvecklade till de underutvecklade länderna under de senaste åren inte ökat, utan takten har saktats av. Även i statsverkspropositionerna 1965 och 1966 (bilaga 9) har det stagnerande tillflödet av finansiella resurser till u-länderna och dessa länders växande skuldbörda uppmärksamats och det har framhållits att det inger oro. Finansministern skriver i detta års anmälan av utgifterna:

Visserligen tycks tillförseln av privat kapital vara i färd med att återhämtas något efter en tidigare nedgång. Men det betydligt större offentliga biståndet har under åren 1961—1964 snarast varit något fallande. Tar man hänsyn till prisutvecklingen och givarländernas stigande nationalinkomst, visar den internationella biståndsgivningen en klart nedåtgående tendens. Samtidigt ökar u-ländernas återbetalningar i form av räntor, utdelningar och vinster kraftigt. År 1964 gick dessa återbetalningar sålunda upp till mer än 40 % av det totala nettokapitaltillflödet. Trots denna ogynnsamma utveckling på biståndsområdet har produktionsökningen i u-länderna de senaste åren varit nästan lika snabb som i industriländerna. Den tycks emellertid vara i avtagande. Till följd av den hastiga befolkningstillväxten i u-länderna är dessutom produktionsökningen per capita där väsentligt mycket lägre än i industriländerna. I hälften av u-länderna är den inte högre än 1 % per år. Klyftan mellan u-ländernas levnadsstandard och industriländernas vidgas alltså fortfarande.

Efter dessa konstateranden skulle man väntat förslag om en kraftig ökning av de svenska biståndsinsatserna. Detta skulle varit desto mera motiverat som

1. våra biståndsinsatser ökat mycket långsamt i förhållande till den uppställda målsättningen och nästa budgetår kommer att uppgå inte till mer än 0,3 procent av bruttonationalprodukten,

2. under flera anslagspunkter i statsverkspropositionen beskrives avsevärt större omedelbara behov av biståndsinsatser än de anmälda utgifterna för budgetåret 1966/67 täcker.

För att inom rimlig tid förverkliga målsättningen 1 procent av bruttonationalprodukten i svenska biståndsinsatser anser vi det lämpligt att riksdagen fastställer en tidsplan. Som ett minimikrav måste ställas att denna målsättning uppnås under 1960-talet.

Detta skulle kräva en höjning av biståndet med ca 0,2 procent av bruttonationalprodukten per år. Hänsyn måste givetvis tas till det samhälls-ekonomiska läget, varvid särskild betydelse måste tillmätas bytesbalansens utveckling. Med anledning av de aktuella problemen för vår betalningsbalans kan en höjning till ca 0,4 procent av bruttonationalprodukten eller med i runt tal 100 miljoner kr. utöver regeringens förslag accepteras för budgetåret 1966/67. En så ringa ökning måste emellertid betraktas som en engångsföreteelse och som ett första steg till att föra upp ökningstakten till det nödvändiga tempot. Det bör tillfogas att enligt vår mening bör de svenska biståndsinsatserna under 1970-talet ökas i mycket snabbare takt.

Det är meningslöst att tala om prioritering av vår internationella biståndsverksamhet om denna icke ökas i en takt som inom rimlig tid för oss fram till den uppställda målsättningen, vilken ändå endast kan betraktas som ett etappmål. Ingen kan rimligen bestrida att besparingar kan göras på andra områden, varigenom utrymme skapas för ökad biståndsverksamhet.

För enskilda riksdagsledamöter är det mycket svårt att med säkerhet avgöra hur en anslagsökning bör fördelas under ett visst budgetår för att ge största möjliga effekt. Härför fordras noggranna uppgifter om olika internationella organs planer och behov o. s. v. Samtidigt som vi förordar en uppräknig av anslagen till internationell biståndsverksamhet budgetåret 1966/67 väddar vi därför till utskottet att ingående undersöka den bästa fördelningen av detta tillskott.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes

dels att riksdagen måtte uttala sig för att målsättningen 1 procent av bruttonationalprodukten till internationell biståndsverksamhet bör uppnås allra senast vid slutet av 1960-talet,

dels att riksdagen måtte höja de å riksstaten för budgetåret 1966/67 under tredje och sjunde huvudtitlarna uppförda anslagen till internationell biståndsverksamhet med 50 miljoner kronor för vardera huvudtiteln, samt

dels att vederbörande utskott måtte fördela de nämnda beloppen på de särskilda anslagen under respektive huvudtitel på det sätt utskottet anser ge största möjliga effekt.

Stockholm i januari 1966

C.-H. Hermansson

Sven Hector

Henning Nilsson

Gunvor Ryding

Gustav Lorentzon

Axel Jansson
